A 3597

4590

Sõbra nõuu

Eesti noortele neidudele eluteele.

Tallinnas, 1914.
Trükitud Aug. Mickwitz'i trükikojas.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu
64262

A 3597

45 90

Töö.

See raamatukene olgu noortele neidudele sõbralikuks nõuuandjaks, iseäranis neile, kes oma isamaja mahajättes oma käe peal peawad olema. Sest neid on maal ja linnas mitmed hädaohud waritsemas, sest kurje inimesi leidub igalpool, kes nende eluteadmatust tarwitades neile kahju püüawad teha. Esiti aga tahan ma neid tüdrukuid, kes oma isamajas kodumaal küllalt tööd leiawad, südamlikult paluda: ärge rändage oma isamajast ilma mõtlemata wälja! Ärge jätke teda sellepärast maha, et teie muis kohtades iseseiswad olete, ehk enam raha teenida saate. Teie olete kodu palju rohkem warjatud, ja teie ei tunne neid hädaohtusid mitte, mis wõõral maal teid igal pool ümber piiramas ja ähwardamas on. Teenige oma wanemaid rõõmuga, küll siis Jumal teid õnnistab! Kui aga sinu wanemad sulle linna minemiseks peaksiwad luba andma, olgu et sa ennast kellegi ameti wastu wõiksid walmistada, ehk et seal teenida, siis kuula enne järele, kus sa enesele enne sündsat korterit wõiksid saada. Wõta korterit ainult jumalakartlikus perekonnas, auusa abielurahwa juures, kes sulle kaitsjaks ja nõuu-

andjaks wõiwad olla. Ära üüri omale mitte mõne sõbranaga ühes tuba, kus teie ei kellegi kaitse ega juhatuse all, nagu lind oksa peal kahekesti elate, sellega sa rikkuksid oma head nime, noored mehed liginekswad sulle häbemata ettepanekutega, mida nad ilmudata ei julgeks, kui sina warjatud seisukohas ühe auusa abielurahwa kaitse all elaksid.

Ära wõta seda teenistusekohta kus sulle kõige kõrgem palk pakutakse, waid seda, kelle ülesanded sa täita wõid. Ära teeni joogimajades, kus kõiksugune kuri pesitab. Seal ei pea õige inimene iialgi teenistust otsima. Oled sa alles noorukene, siis ei ole teenistus ühe poissmehe juures, ehk kusgil wõõrastemajas mitte sinu kohane, ja sulle mitte soowida, sest et sa seal kiusatuste sisse wõiksid sattuda mis muidu sinust eemale jääksiwad. Oled sa koha leidnud, siis pea kohta mis sull on igatahes kõige wähemalt mõni kuu aega kinni, olgu ka teenistus seal majas su meelest kuigi raske ja ära waheta oma teenistust mitte. Oled sa alles tööga harjunud ja oma leiwawanemaid tundma õppinud, küll sa siis, sagedaste juba kolmekuu pärast, äratundmisele jõuad, et sa tööga, mis sull hakatusel liig raske näitas olewat, hõlpsaste toime saad. Alaline kohaotsija, kes ühe peremehe juurest teise juure jookseb, ei saa alatise koha wahetamise pärast tunnistusi ja jääb headest kohtadest ilma, sest et keegi teda soowida ei wõi. Mis koht on noore

tüdrukule kõige parem ja kõige rohkem soowida? Eks see koht, kus ta mitte paljas palgaline ei ole, waid oma leiwawanemate kasu taga nõuab ja nende kasuks wõib teenida, kes ainult oma enese kasu otsiwad, ei ole üalgi rahul. On aga teenijal tüdrukul lahtised silmad tähelepanna, mis raskustega ka nende perewanematel wõidelda tuleb, ja wõtab ta nende muredest ja rõõmudest elawalt osa, siis ei kesta kuidagi kaua, ja ta ei ole nende meelest mitte enam wõõras, waid armas kodakondne. Teenistuse koht muudab ennast temale teiseks kodumaaks, keda ta mitte kergemeelselt maha ei jäta, et ehk paar rubla enam saada. Ma hoiatan teid õige tõsiselt, mõne sõbranna meeldiwaid sõnu kuuldes, linna teenima minna. Ta kirjutab sulle ehk niiwiisi: „Siin saad sa kõrget palka, kohad on head, küll ma sulle kohe ühe muretsen, muud kui — teele siia". Sadanded on sarnast meeldiwat kutset kuulnud, tuliwad peaaegu ilma rahata wõõra linna, kohta ei olnud saada, nad sattusiwad halwa seltskonda, nende häda tarwitati, ja nad langesiwad sügawaste patu ja wiletsuse sisse. Mine ainult siis linna teenima kui kõlblik teenistus sind seal juba ootamas on ehk kui sa tuttawate ehk sugulaste juures peawarju ja öömaja leiad. Ka wabrikutes töötawaid tüdrukuid hoiatan mina: ärge minge sõbranna kutse peale wõõra linna, kui tema teile seal kõrgematest palkadest ette pajatab. Ärge minge ilmaski järelemõtlemata

maailma laia laande, teie ei tunne ei uusi olusid ega teid seal ootawaid hädaohtusid. Kui keegi selles majas kus sa teenid peaks püüdma sinu neiu auu ja häbeliku oleku rööwida ja rikkuda, siis ütle seda majaprouale, küll tema sind siis kaitseb ja selle eest hoolt kannab et sull miski kurja ei sünni. Kui aga majaproua sind ei usu ja sind ei kaitse, siis lahku sedamaid sellest teenistusest.

Lõbu.

On töö tehtud ja pühapäewal, himustab iga tüdruk ennast lahutada, ta otsib enesele seltskonda, kellega ta oma lõbu jagada wõib. Wäga tähtsas on, et ta enesele sündsad sõbrannad leiab et mitte kergemeelses läbikäimises halwa seltskonda sattuda. Ma tahaksin sulle, mu noor lugijanna sõbranade walimise pooleſt mõnda head nõuu anda: Ära otsi ligemat läbikäimist halwas kuulsuses seiswa tüdrukuga, kuigi tema õige tark ja lustiline inimene näitab olema, kes kõiki naerma paneb. Ära tee tegemist tüdrukutega, kes sulle meelt mööda rääkiwad, ehk midagi sinu käest saada tahawad, — nemad jätawad sind maha, nii pea kui nad oma otstarbele on jõudnud. Ärgu olgu sull ka mitte läbikäimist tüdrukutega, kes salaja, ilma oma wanemate ehk ülemate loata jalutamas käiwad. Ära ole ilmaski tüdrukutega kous, kes roppudest asjadest rääkiwad ja sulle paha sisuga raamatuid soowiwad.

Kui sa ühe sõbranaga uulitsa peal kõnnid ja tema oma edewa olemisega noortemeeste tähelepanemist enese peale katsub tõmbata, siis ütle talle, et see ei sünni. Kui ta sinu maanitsused kõrwale heidab, sind ehk weel meelitab niisamuti teha, — siis jäta teda hoopis maha. Ära lase ennast ilmaski ühest tüdrukust, keda sa heaste ei tunne, tundmata seltskondadesse juhatada. Palju neidusid on juba selleläbi õnnetuse sisse satunud, et nemad ennast kergemeelsete sõbranadest halwa seltskonda saata lubasid. Kui sina awalikkudest lõbustustest osa wõtad, siis tee seda auusa abielurahwa kaitse all, ehk wanemate, auusate, kallimeelsete tuttawate seltsis. Ära wiibi ilmaski üksi noore meesterahwaga pimedates, kõrwalistes ruumides, ehk üksinda aia ehk metsa teede peal. Ära luba noortele meestele sind õhtuseks piduks koju saata, püüa ennast teiste inimestega ühendada, kes sinuga sedasama teed käiwad. Igatahes ära joo seltskondades ilmaski tilkagi alkoholi. Sinu weri on tantsust, jooksmisest, rohke rääkimisest ja naermisest erutatud, kui sina weel alkoholi jood, mis sinu werd keema paneb, ei tea sa warsti enam mis sa teed ehk räägid. Kui tüdrukud kindlaks jääksid ja noorte meeste kutsumist tähelepanemata jätaksid ja iga alkoholi pakkumist tagasi lükkaksid, siis meil oleks palju wähem langenuid tüdrukuid, kes liig hilja selle üle kurdawad, et nad öö otsa tantsides ja möllades wiimaks omast auust

ilma on jäänud. Põlga kõige pealt nende kurja seltsi, kes pealt näha küll „haritud herrad“ on, aga kes hinge pooleſt täiesti harimata on ja sind wiimaks jalge alla tallawad. Nemad kutsuwad sind oma seltskonda, kus sa nende kulul wõid süüa ja juua, nii palju kui su süda kutsub — aga nad ei mõtlegi selle peale sinuga abielusse heita — kerglaseks lõbutsemiseks oled sa nende meeleſt just paras, — aga päraſt jätawad nemad sind patu, häbi ja häda sisse. Armas meelelahutus on kasuliku raamatu lugemine. See paneb sind argipäewa tüli ja tööd ja waewa üürikeseks ajaks unustama ja juhib su meeled ja mõtted kõrgemale, nagu parema, puhtama maailma. Raamatud mõjuwad wäga noore hinge peale, sellepäraſt ära loe raamatuid, kus kahtlaste asjade üle naeretakse, ehk kombewastalised asjad kättenõudmise wäärt näitawad olema; ära loe raamatut, mis piibelt ja kriſtlikku ilmawaadet pilkab, ja neiſt tõendab, nad olla ajaſt ja aruſt ära. Kui raamatu lugemisel su paled hakkawad õõguma ja weri soontes kiiremine tuksuma, siis pane see raamat ära, — ta on sull kahjulik. Mõne Wenemaa linnades on kriſtlikud ühenduſed noorte tüdrukute heaks, nõnda nimetud: „neiude seltsid“ ehk „neiude hoolekandmise seltsid“. Nende seltside ruumides tulewad pühapäewadel noored tüdrukud kokku, lauldakse ilusaid laulusid, loetakse ette häid raamatuid ja seletakse Jumala sõna. Siin on teil

wõimalus armsate tüdrukutega tutwaks saada. Nii mõnigi sõbrus on siin alganud ja päraſt eluotsani keſtnud. Neiude seltside juhatajanad tahawad teile armastuserikkaiks nõuuandjaiks olla. Nad wõtawad teie elusaatuseſt südamlikult osa ja nõuawad, mis teil heaks tuleb. Ka argipäiwil wõite teie nende juure minna, ja mis üal wõimalik on, seda on nad walmis teie heaks tegema; näituseks teile kohad soowima, haiguse ajal teid rawitsema ja muidu eluraskustes teid aitama.

Soowida oleks, et õige palju tüdrukuid eelnimetatud seltside liikmeteks heidakſid neid igatahes hädaohtlikud awalikud lõbustuse kohad maha jättes. Kõigis neis seltsides peetakse ka piduſid, kus küll rõõmus aga kristlik waim walitseb. Enamiste on igas neiude seltsis ka raamatukogu, kus häid raamatuid maksuta lugemiseks wälja jagatakse.

Selle raamatukese, wiimase lehekülje peal leiate teie nende neiude seltside adressid ülestähendatud olewat, mis Wenemaa linnadesse on asutatud.

Elage kasinaste ja puhtaste!

Kas teil on weel meeles, mis teie õpetajanna, kes teile usuõpetust andis katekismuse tundidel, ja mis teie õpetaja leeris teile, kuuendama käsu kohta on ütelnud? Kuidas nemad teid õpetasid, et Jumal kõigile inimestele: nii hästi abielurahwale, kui

ka neile kes wallalises põlwes elawad, kindlat käsku on annud: Olge kasinad ja puhtad mõtedes, sõnades ja tegudes! Ja teie tundsite, et nemad püha tõsidusega seda arutasiwad. Pattudele kuuendama käsu wastu ei meelita, ei ahwatele mitte ükspäinis maailm mis wäljaspool meid on, waid kiusaja ja ekslja on ka meie omas südames asumas. Kas teie tunnete teda? Wõi on ta teile alles wõõras ja tundmata? Andku Jumal et tema teil weel wõõras oleks! On tema aga teile liginenud, siis wõtke minu nõuu kuulda ja ehitage endid sõjariistadega et teie temale wõiksite wastu panna. Noores põlwes — olgu warem ehk hiljem — tuleb aeg, kus senni tundmata rahutu olek, imelik tume rahutus noore inimese peale tuleb, ja teda nagu wangi wõtab; süda pekslab ja tuksub erutuses, teadmata asja lootuses, teadmata igatsuses. Mis teda lapsepõlwes huwitanud läheb talle igawaks, uued õrnad tundmused asuwad rinda ja neiu tunneb, et üks arusaamata ime wägi teda selle mehe poole tõmbab, kes temale meeldib. See on ühe loomuse sunni ärkamine, mida Looja ise inimesele rinda on istutanud, see on see loomusund, kes meeste ja naeste sugu teine teise järele igatsema paneb, et sell wiisil inimese sugu alal saaks hoitud ja Jumala sõna tõeks läheks: „Tehke sugu, ja teid saagu palju ja täitke maa". Aga Jumala näo järele loodud inimene ei pea loomuse sunnile ilma mõtlemata, kerge-

meelſelt järele andma, waid peab tema üle walitſema. Jumal on ſelle loomuliku ſunnile ühe wahi nagu juure pannud ja ainult ſee kes tema hoiatuſe häält kuuleb, on puhas inimene. See waht on: kaſinus. Suure tarkuſega hoolitſeb Jumal nende olewuste ülespidamiſe eeſt, keda tema on loonud, olgu nad taimed, loomad ehk inimeſed. Niiſamuti kannab Tema nende ſugu alalhoidmiſeks hoolt. Inimeſed, kes need organid (keha tööriistad) keda Looja nendel oma ſugu alalhoidmiſeks on annud, kurjaste pruukiwad, häwitawad ennaſt iſe ära, ja teewad oma järeltulejatele lastele kahju. Nii õrnad on need elundid (organid) et ſa neid katſutagi ei tohi, muidu ſa teed ennaſt ſeeläbi haigeks ja nõrgaks.

Wõib olla, ſa ei ſaa ſelleſt mitte kohe aru, aga keegi ei wõi kaſinuſe käſu wastu ilma nuhtlemata pattu teha. Ap. Paulus kirjutab Korint. rah. 6-mas peat. 19 ſalm. „Eks teie tea et teie ihu on püha Waimu tempel". Jumala waim wõib aga ainult puhtas majas elada, roojastatud hoonet jätab tema maha ja tema aſemele tulewad kurjad himu waimud. Jumal andis mõistuſt, tahtmiſt, häbitundmiſt, et loomuſundi talitſeda ja laitmata hoida Jumalaſt määratud ülesande tarwis: Lastele elu kinkida. Puhtad ja kaſinad peate ka teie olema, teie armſad, noored tüdrukud, kes teie oma nooruſe jõuus ſeiſate. Hingeelu ja kehaolek ei wõi üksteiſeſt lahutada, ſellepäraſt peabgi küſima:

Kudas tuleb keha eest hoolitseda?

See on õige tähtsas küsimus. Enamiste on kõige noorte tüdrukute terwisele üks eluwiis, kus palju istuda tuleb, kahjulik, selleſt tekib werepuudus, närwihaigus ja tiiskus. Olete teie, näituseks õmblejad ja istute päewa otsa kummardatud oma töö üle, siis tehke õhtu enne magama minemiſt toagimnastikut. Raamatud, mis selle kohta juhatuſt annawad, on igas raamatukaupluſes saada. Weri peab wahetpidamata läbi ihu ringi käima. Peaabinõuuks, millega see jõgi kehas ikka tegewuſesse jääb, on liikumine. Wooluſt kiirustatakse sellega, et lihakſed (muskulid) liiguwad. On teil liig wähe kehaliikumiſt, siis woolab weri ajudesse ja südame poole ja sünnitab peawalu, kurbe mõtteid ja kõikſugu teid piinawaid tundmuſi. Kui wähe wõimalik, minge igapäew õue, ärge walitſege selleks mitte uulitſad kus palju rahwaſt liikumas on ja kus kõige pakſem tolm täis haiguſe iduſid — waid, kui teil nii palju aega on, minge linnaſt wälja ja hingage wärsket, puhaſt õhku ſisse. Peske ennaſt igapäew külma weega ja mitte ainult ſilmi ja käſa, waid terwe ihu. Wõtke ſagedaste ſoojad wannid. On teil selleks wõimalus, siis ſuplege ſuiſel ajal jões ehk merewees. Selle juures aga olge ettewaatlikud, kui ſuplemine teid wäſitab, jätke seda järele, seſt mitte iga inimeſe terwis ei kanna lahtiſes merewees

ſuplemiſt wälja. Ärge ſööge ainult ſeda, mis teil maitſe järel on, waid kõik mis lauale antakſe, noored, terwed tüdrukud ei pea mitte maiad olema. Ilmaski ei tohi toit ühekülgne olla, waid inimene peab ſegatoitu tarwitama, ſee on, ta peab oma toiduſt nii elajate riigiſt (liha, piima, mune, raswa) kui ka taime riigiſt walima. Üks ainus toiduaine ei wõi kehatarwituſi kaua täita. Kes oma kõhtu ära õrnutab, nõrgendab teda ja kautab oma wastupidamiſe jõudu. Tee aken õhuwahelduſe päraſt lahti, et tuulutamiſe läbi, rikutud õhu aſemele, wärske, puhas õhk wõiks tuppa tulla, enne kui ſa magama heidad. Kui wähe wõimalik, püüa et ſull oma woodi on. Anna wähem raha riiete ja lõbustuste eeſt wälja ja osta eneſele mis tarwis on, et ükſi magada wõid. Ära tööta ööajal. Iſeäranis õmblejatele läheb ſeda manitſuſt tarwis. Parem olgu teil weikſem ſisſetulek, kui liiaſt tööſt roidunud keha. Sinu terwis on ſu kõige ſuurem kapital, oled ſa teda kord kaotanud, ei ſaa ſina teda iialgi enam täieſte kätte. Kui teie haiged olete, minge arſti juure, ja ärge rohitſege ennaſt rohtudega, mida inimeſed ſulle ſoowiwad, kes iſe mitte asjatundjad ei ole. Niiſuguſte nurgaarſtide läbi on juba mitmed oma terwiſt rikkunud. Mikspäraſt ei uſalda teie arſtiſid? Nemad on mitu aastat ülikoolis käinud, palju raha ſelle peale kulutanud, — ſellepäraſt uskuge ometi, et nemad palju rohkem mõis-

tawad kui welskerid ja wanad naised, kes midagi ei ole õppinud, aga targaste lobiseda wõiwad. Ärge minge ei millegi tingimise all pomisejate nõidade ega lausujate juure. Inimesed, kes seda ammetit peawad, ütlewad küll, nad paluda Jumalat selle juures, — aga see on wale. Nemad pomisewad nõia sõnu, pealt kuulda nagu palwe, nad wõtawad ka oma pettuse juures Jumala nime suhu, aga ei mitte palwetegemiseks waid Jumala poolt ärakeelatud wiisil, et Jumalat wastu tema tahtmist abiandmiseks sundida. Kui haige juures eespalwe loetakse, siis peab seda nõnda tegema et haige palwest aru saab. Pomisejad ja lausujad aga ümisewad midagi enese ette, mida haige mitte ei pea mõistma. Mikspärast peaks ka Jumal otse nende wana naiste palwet kuulma, kelle elu sugugi laitmata ei ole, waid kes sagedasti wäga roppude asjadega ja ärakeelatud arstimisega tegemist teewad? Ma palun teid südamest, ärge pruukige salarohtusid. Teie seas leidub palju lausumist ja nõidumist, teadmata wõite kurjade waimude wõimu alla sattuda. Ärge laske ennast see läbi petta, et nende rohud waheşt aitawad. Palju inimesi on salarohtude pruukimise ja lausumise läbi roppude pattudesse sattunud, sest et kurjad waimud nende üle wõimust saiwad. Mitmed on ka nõdrameeleliseks jäänud ja parandamist ilmaasjata taga otsinud. Jumal on juba wanas seaduses kõik lausumist ja nõidumist

ära keelanud, mikspäraſt peaks Tema ſeda nüüd nuhtlemata jätma? (5. Mooſ. 18, 10—12).

Pruudi põli.

Nüüd tahan ma ſinuga üheſt asjaſt kõnelda, mis wiſt ſagedasti ſull meeles ja mõttes ſeiſab, — nimelt ſinu pruudi põlweſt. Romaanides ſaab palju ſelleſt kirjutatud, luuletajad kiidawad eſimeſe armastuſe kõige ſuuremaks maapealſeks õnneks. Neid iluſaid luuletuſi lugedes tukſub iga noore tüdruku ſüda waljumini ja küſimiſed tõuſewad: Misſugune ſaab ſee olema kelle päralt mina ſaan? Kus kohas ſaan mina temaga kokku puutuma? Millas tuleb mulle ſee aeg? Ja, mu armas, noor sõbranna, misſugune ſaab ſee olema, kellega ſina oma eluteed ühendad? Tõesti, õige tähtſas küſimine! Oma wanemad, õed ja wennad ei wõi meie mitte eneſele walitſeda, neid peame wõtma nagu Jumal annab, aga eluſeltſiliſe walimiſeks ei tohi keegi meid ſundida, teda walitſeme meie iſe. Oled ſa juba ſelle üle järele mõtelnud, misſuguſt ſuurt wastutamiſt Jumal ſellega ſinu kätte on annud? Mitte ainult iſeeneſele waid oma lastele iſa walitſema. Sa oled noor ja eluteadmata, ſull on ehk pahad nõuuandjad kes ütlewad: mine ainult rikka, iluſa mehele, kes palju raamatuid lu-

genud ja targasti rääkida mõistab. See ei ole mitte peaasi. Hoopis teised tingimised peawad mehel olema kes oma naist ja lapsi toita ja õnnelikuks teha wõib. Walitse enesele töötegijat meest, kellel auus, kindel sisseturek on, kes tött räägib ja kellel hea süda. Kosimisel saab ta muidugi sinu wastu lahke olema, see on iseeneseset mõistetaw asi, aga ära lase ennast selle läbi petta, waid pane tähele, kudas ta teiste inimestega, iseäranis oma wanematega, õdede ja wendadega ümber käib. Ära mine sellele mehele, kes oma wana ehk haige wanemate eest hoolt ei kanna, niisugusel inimesel on kõwa süda ja raskel ajal jätab ta sind ka hädasse. Ära mine ei millegi tingimise all joodikule, kes liidulikult elab ja halwa seltskonda armastab. Wäga wõimalik on, et niisugune mees sulle kindlaste lubab oma elu parandada ja joomist maha jätta niipea kui sa tema naiseks saad ja temale korrapäralist majatalitust pead. Ära kuule neid lubamisi. Ära looda oma hea mõju peale; sina ei wõi ühtegi inimest parandada, ka kõige suurem armastus ei saada seda korda. Palju tüdrukuid on oma peigmehe parandamise lubamist uskunud ja päraft näinud, et liidulik elu peale pulma weel hullemaks läks ja on silmaweega oma waleusalduse mehe wastu kahjatsenud, — aga liig hilja. — Joodikutel on nõrgad, haiglased, sagedasti nõdrameelelised lapsed. Lähed sa joodikule, siis teed sa mitte ainult iseennast õnne-

tumaks, waid ka need lapsed keda Jumal sulle annab. Ära mine jumalasalgajale, sest kes kõigewägewamat Jumalat põlgab, ega see oma naist ei auusta! Jumal ei või seda maja õnnistada, kus tema sõna halwaks peetakse. Seal majas kus lapse wanemad Jumala sõna ei kuule, ei kuule ka lapsed oma wanemate sõna, ja selleşt tõuseb tüli ja riid ja õnnetu elu. Ära mine haiglasele mehele, iseäranis mitte niisugusele, kellel külge hakkaw haigus on, mida lapsed pärida wõiwad. — Kus kohas saad sa oma tulewa abikaasa tundma õppima? Eks seal, kus sa kõige enam armastad oma aega wiita? Käid sa tihti tantsupidudel, luusid sa uulitsatel, siis juhtud sa seal palju noori mehi nägema, kes warsti walmis on tõendama, et nad sind tahawad kosida. Ajad sa riiete pooleşt uhkust, on sull alati uut moodi riided seljas, siis saawad palju noori mehi sulle ütlema, kui wäga sa nende meelepäraşt oled ja sind sinna kutsuma, kus nad sind wõiwad näha ja sinuga juttu ajada. Aga ma hoiatan sind wäga tõsiselt: ära otsi ei tantsu saalişt, ega uulitsate pealt eneşele peigmeeşt; seal leidub ainult kergemeelseid inimesi, kes küll heameelega sinuga nalja heidawad aga kellel mõtesşegi ei tule sind naiseks wõtta. Oled sa aga kergemeelselt niisuguşt meeşt eneşele eluseltsiliseks walinud, siis oled sa ise oma elu kibedaks teinud ja pead päraşt palju silmapisaraid walama. Ära hakka omale siit ja sealt meeşt

otsima, see mure olgu mehel ei mitte sinul; tema peab sind, ja ei mitte sina teda otsima. Oled sa wirk ja usin ja töökas, on sull oma kodu kõige armsam paik, nõnda et sa heal meelel kodusel koldel wiibid, küll siis auusad mehed sind tähele panema hakkawad ja siis saawad nad su sugulasi ehk sõbrasi paluma neid sinuga tuttawaks teha. Kallimeelne mees soowib oma tulewat abikaasat ta perekonna keskel, kodusel koldel tundma õppida, — wirgaste tööd tehes, lihtsas riides, meeldib neiu temale kõige enam. — Ja nüüd kolmas küsimine: Millas lähen ma mehele? Palju tüdrukuid jääwad oodates rahutumaks, lasewad endid sõbranade ehk wanamooride läbi (kes kaardipanijad, käekatsujad, ehk unenägude seletajad on) tulewiku ette kuulutada. Küll teewad mõned noored tüdrukud niisugused asjad ajawiiteks ja naljaks. — Aga kui neile midagi ette kuulutatakse, mis wäga nende meelepärast on, siis usuwad nemad seda siiski ja kui weel ettekuulutus peaks tõeks minema, siis wõiwad nemad kergesti ebausu mõju alla saada. Iseäranis unenägude äraseletamine wangitseb mõnda naesterahwast nii wäga, et ta sellest waewalt enam lahti ei saa; nad ütlewad: „Jumal on wanal ajal unenägude läbi kõnelenud, miks pärast mitte nüüdsel ajal?“ Aga Jumal ei ole ilmaski nii segaste unenägude läbi rääkinud, kui need on, keda nüüd seletatakse. Ta kõneles kas arusaadawal wiisil ehk ta

läkitas ise unenäoseletajaid. Jumal ise hoiatab walelikkude unenägude eest, kelle läbi mitmed petetud saawad, ta ütleb prohweti Jeremia läbi 29, 8: „Ärge laske eneste õnneandjaid teid mitte ära petta, ja ärge wõtke kuulda eneste unenäguside, mis teie unes näete.“ Kui meie päewa otsa ja nädala otsa ikka selleſama asja peale mõtleme, siis ei lähe see mõte ka ööse meil mitte enam meelest ära, waid muutub pooles unes mitmesugusteks piltideks, mida meie nii elawalt näeme, nagu oleks see ilmsi. Ega see siis Jumal ei ole, kes meiega räägib, waid see ei ole muud kui meie omad erutatud ergud (närwid), kes meid rahule ei jäta. Ära pane oma unenäguſi tähele ja ära jutusta neid teistele, siis unustad sa neid warsti ära. Peaksid unenäod siiski sind järgeste ööse hirmutama, siis tuleb see selleſt, et su terwiſel kusgil wiga on. Söö õhtu wähem, kanna selle eest hoolt, et istumise läbi soiku jäenud wereringkäik paraja kehaliigutamise läbi jälle saaks edendatud, ära loe erutawaid romaaniſi, — küll siis näed et su unenäod kauwad ja sa rahuliste magada wõid. Parem küſi iseeneſelt, kas sa selleks juba küllalt ettewalmistatud oled. Kas oled sa usin tööd tegema, kas sa jõuad maja tallituse eest hoolt kanda? On sull seda armastust ja pikka meelt südames, mida emal oma laste kaswatamiseks tarwis läheb? Armastus ja pikkmeel saawad sull ainult siis abielus olema kui sa juba wallaliſe põlwes

teistega kannatab ja neile armastust üles näitab. Ära rutta mehele minemisega, oota waikselt senni kui mees sulle eluteele wastu tuleb. Oled sa seda meest leidnud, kellele sa minna tahad, siis ära kihla ennast salajas temaga. Sinu wanemad peawad seda teadma ja kui sa teenija oled, ka majaproua. Kui sina mitte warsti pulmi pidada ei wõi, siis räägi oma kihlusest waitolemise pitseri all. Salajast kihlusest wõib kergesti kõiksugu santust tekida. Kui wõimalik, olgu su kihluse aeg lühikene, — muidu wõiwad inimesed palju tühja sinust rääkida, ja peale seda oled sa hädaohus peigmehest ekstteele meelitatud saada. Wäga knrwastaw on, et ütlema peab: — wähe on neid pruutisi, kes puhtalt ja kasinalt laulatusele tulewad. Suur on tüdrukute arw, kes endid enne pulma peigmehest ekstitada lasewad, — ja siis alles saab ilmsiks, et mehel ei ole tahtmistgi olnud teda oma naiseks wõtta. Ta lubas teda eluotsani armastada, ja nüüd kus pettetud tüdrukul kõige rohkem hoolekandmist tarwis läheb, — jätab ta teda maha! Laps on oodata. Mis peab waene, mahajäetud pruut tegema? Sugulased, waheste tema oma emagi, annawad nõuu, ämmaproua juure minna, et ta lapse surmamiseks rohtu sisse annaks. Mu armas, noor lugejanna, ma loodan et sina seda lugedes kohkunult hüüad: „Oh mis kole, hirmus patt!“ Ehk arwad sinagi, see olla õige tee, et isata lapse kaswatamise kohuseest lahti saada ja

häbist peaseda? Häbist inimeste eest pääseb äraekſitatud tüdruk küll, seſt see kole patt, milleſt ma rääkisin, sünnib salajas, ei kellegi inimese silm, ei saa seda näha. Aga tüdruk on selle läbi rasket weresüüd enese peale koormanud. Jumal on tema kuritegu näinud ja kohtupäewa jäoks kirja pannud, seſt ta on elu riisunud olewusele, keda ta pidi ilmale tooma, ja on oma enese terwist rikkudes enese tapjaks saanud! Püha kiri ütleb meile hoiatuseks (Kal. rah. 6, 7): „Mis inimene iial külwab, seda tema ka lõikab". See on looduse seadus, mida meie ümberlükkata ei saa. Nõnda kurjasti tegew tüdruk arwab, et ta patu nuhtlusest, mis patu kannul käib, wõib peaseda, aga ta ekſib, oma enese ihus saab ta walusaste tundma, et patt nuhtlemata ei jää. Ta hakkab põdenema ja närtsib enne aega. Sedasama saawad ka need tüdrukud tundma, kes kõikſugu abinõuusid pruugiwad et aga, teisteſt tähelepanemata, patu sees edasi elada. Saadan on kõige wale ja kawaluse isa; hoidke endid tema pimeda riigi eest, et tema teid ei õpeta oma patud kawalaste ära peitma. Kui üks õnnetu tüdruk omast peigmeheſt maha jäetakse, olgu ta walmis oma patu järelduſed enese peale wõtma, enese kätetööga oma last kaswatama ja keelepeksjate laimamist ja tagaselja rääkimist tasandusega kandma. Aga kui tema oma patu kahetsedes, kombelist elu elama hakkab, siis saab rahwas temast uuesti lugu pidama,

ja — kui Jumal aitab, wõib ta weel eluseltsilist leida, kes tema mahajäetud lapsukesele isaks saab, teda isakombel armastades. Aga kui tema selle kurja tee peale jäeb, millest ma enne kõnelesin; siis langeb tema ikka sügawamale. Kõige hirmsaste langenud tüdrukute elu halwades majades on sagedasti nõnda alganud. Armas laps, õige pimedat pilti olen ma sulle silmade ette pannud. Mikspärast tegin ma seda? Eks sellepärast, et sind hoiatada et sa puhtaks jäeksid oma pruudi põlwes. Ära jaluta pimeduses üksi oma peigmehega. Ära mine tema korterisse, olgu siis kui ta auusa inimeste juures kortlis on, kes sinu külaskäigu ajal peigmehe juures on, ja oma juures olemisega sind wõiwad kaitsta. Katsub su peigmees sind äraeksitada, ja ei wõta sinu keelamist kuulda, waid hakkab uueste peale käima, siis löö ennast temast lahti ja anna temale, tema antud, kingitused tagasi. Ära wõta oma peigmeest ilmaski salaja wastu, waid ainult wanemate ehk sinu ülemate loaga. Sinu auu on ütlemata kallis asi. Üks kord kautud ei saa sina teda iialgi enam kätte, sellepärast kaitse teda kõigest omast jõuust. Auuta naesterahwad on närtsinud, ilma lõhnata lillede sarnased. Jumal on teid aga selleks loonud, et teie nagu maguša lõhnaga kibuwitsa roosike, rõõmsaste õitsete ja, kui seda peaks tarwis olema oma okkaid eneše kaitseks tarwitate, kui keegi teile liig ligi tuleb. Äraeksitatud tüdru-

kut, kuigi peigmees teda naiseks wõtab, ei wõi siiski süüst mitte lahti mõista, — ta saab oma laste ja teiste abielunaiste eest häbi tundma. Ta ei wõida enesele ilmaski mehe täit lugupidamist ja ei wõi sellepärast mitte nõnda oma mehe peale mõjuda, kui see puhta abielunaise kallis eesõigus on.

Kõige parem sõber.

Armas, noor sõbranna, ma olen mitmesugusest asjadest sinuga kõnelenud, — armastuse pärast tegin ma seda, — et sind aidata. Elad sa ehk niisugustel oludel, kus hädaohud sind ümber piiramas on: wabrikutes, rätsepa töötubades ehk suurtsugu rahwa majades, kus teenijate elust ja olust ei hoolita, siis saad palju kurja näha ja kuulda. Noore inimese südа saab kergesti eksiteele meelitatud. Sull ehk tõuseb neid ridasid lugedes õhkamine südamest: „Kust wõtan ma seda jõudu auusaste ja puhtaste elada, ma olen pimedusest nii ümberpiiratud!“ Tõsi küll, maailm on pime, siiski wõid sa julgeste oma teed käia, kui sull juhttähena üks walgus paistab. Jumal nägi maailma suurt pimedust, ja südа läks tall haledaks, ja ta läkitas oma Poega, kes hele walgusena inimestele taewateed pidi juhatama. Meie taewane Isa ei jäta meid ükši pimeduse sisse, ta on meie oma Pojaga

üht sõpra ja wenda läkitanud, kes meid kõigest ahastusest läbi saadab. Sa oled sest sõbrast kuulnud, sest selles usus õpetati ja õnnistati sind. Aga kas sa tunned ka seda sõbra? Kui mina ühest inimesest palju head kuulnud olen, ei tunne ma teda sellegipärast weel mitte. Ma pean isiklikult temale lähinema, siis alles õpin ma teda tõesti tundma. Kas sa tunned Jeesust nõnda? Kes isiklikult Jeesusega kokku puutus, ei või teisiti, ta peab Tema järel käima, sest oma armastuse wäega wõidab ta meie südame enesele. Sa küsid: „Kus ma saan Jeesusega nõnda kokku et ma teda ennast nagu waimusilmadega näha ja tema enese healt nagu kuulda saan, tema jalgedel nagu istuda saan?“ Sa leiad teda tema sõnast. Ma näen su näost, et sa ennast tunned petetud olewat; see wastus ei meeldi sulle; „Eks ma tunne püha kirja ammugi juba?“ ütled sa „ma käin iga pühapäew kirikus, seal peetakse piiblisõna põhjal jutlust.“ Sull ehk on mõned piiblisalmid peas, ja seepärast sa arwadgi, sa tunda Jumala sõna. Aga sa eksid, sa ei tunne ega mõista piibelt! Tahad sa kleidiõmblemist õppida pead sa terwe aasta tubli õmblejanna juures õppimas käima; et koolitajannaks saada, peab laps mitu ja mitu aastat koolis käima. Aga sina arwad, et sull Jumala sõna tõeõpetuse tundmine juba täiesti käes on, kui sa wahete wahel jutlust juhtud kuulma! Ma palun sind, osta enesele piibli, ehk

wähemalt uue testamenti ja otsi sealt seest oma hinge sõpra ja Õnnistegijat; — otsi teda selle palwega: „Jeesus, ma tahan sind leida, et sa mulle juhatajaks saad; ma olen jõuetu tütarlaps ja kartus tuleb mull peale selles pimedas maailmas, kus nii palju pattu on". Kui sa nõnda Issandat appi hüüad, küll sa siis teda leiad, — ja siis saad sa ka selle üle imetlema et püha kirja lugemisel sulle aeg enne nii igawaks läks ja püha kiri sull enne nii tüitaw raamat näitas olewat. Nüüd kuuled sa pühast kirjast oma armsa sõbra healt, kes sulle palju sinu taewase isa armastusest teab rääkida, kes oma Poega surma sisse on annud, et sind oma werega kõigist patust puhtaks teha. Sinu Õnnistegija karjatse truuwus saab sulle selgeks ja sa tohid südamest kiita, sest sa oled ise seda tunnud: „Ka siis, kui ma surmawarju orus käin, ei karda ma kurja, sest et sina minuga oled".

Ma ei tea mitte, kelle kätte need lehed saawad. Sa oled ehk waene, petetud tüdruk ja kannad põlewat haawa oma südametunnistuses, mida sa inimeste eest ärapeidad. Sull on hirm Jumala sõna eest, sest su meelest on, nagu peaks ta sind hukka mõistma. Mu noor lugejanna, sa eksid: Sõber kellest ma sulle rääkisin, ei ole weel ilmaski waest patust, kes tema juure tuli andeksandmist paluma, wälja lükkanud. Just sind palun ma tungiwalt: tõtta selle sõbra armuhõlma, anna ennast temast

armastada, õpi sedawiisi tema armastust tundma! Ära karda, armurikkalt wõtab tema sind wastu, kingib sulle uut südant ja peseb sindki oma werega puhtaks, nõnda et sa õigeksmõistetult Jumala ja inimeste ette wõid astuda. Ehk sa ei wõi sala patust lahkuda; ta peab sind kinni nagu linnupael linnukest, et sa wabaks ei saa. Sinu sõber tahab ja wõib sind igast patust peasta; tema süda keeb ju armastusest sinu wastu ja tema käes on kõik meelewald taewas ja maa peal ja eks ta ole enesest ise tunnistanud: „Kui nüüd Poeg teid wabaks teeb, siis olete teie täesti wabad". Johan. ew. 8, 36.

Ewangeliumi Seltsid

hoolekandmiseks noorte neiude eest Wenemaal.

Еванг. Общ. Попеченія о дѣвицахъ въ Россіи.

Peterburis, asut. aastal 1884.

С.-Петербургъ, Конногвардейскій переул. 4/24, кв. 2.

Kodu, läbireisijatele ja järjest elutsewatele noorte neiudele.

Moskwas, asut. aastal 1893.

Москва, Новая Басманная, 1-й Басманный пер. 8, собственный домъ. Kodu, läbireisijatete ja järjest elutsewatele noorte neiudele.

Miitawis, asut. aastal 1894.

a) Koosolekud sakſakeeles pühapäiwiti kell 5—7. Adr. Mitau, Palaisſtraße, Paſtor Kluge.

b) Koosolekud lätikeeles pühapäewiti kell 5—7. Adr. Mitau, Peterſtraße, Paſtor J. Reinhardt.

Warsſawis, aſut. aastal 1899.

Варшава, Хмѣльная 44, кв. 9. Kodu, läbireiſijatele ja järjeſt elutſewatele noorte neiudele.

Smolenſkis, aſut. aastal 1899.

Смоленскъ, Офицерская Слобода, Потемкинская ул. 26.

Kodu, läbireiſijatele ehk terwiſt koſutawatele kooli-õpetajannadele ja laste kaswatajatele.

Tartus, aſut. aastal 1900.

Adr. Dorpat, Alleeſtraße 84. Paſtor Schwartz.

Lodſis, aſut. aastal 1901.

Лодзь, Николаевская ул. 60, домъ Ев.-лют. церкви Св. Іоанна. Ober-Paſtor Angerſtein.

Tallinnas, aſut. aastal 1903.

Koosolekud (ſakſakeeles) pühap. kell 3—7 p. l. Luiſenthali uul. 11.

Koosolekud (eestikeeles) pühap. kell 4—8. Suure Juhkentali uul. 1.

Teaduſt ſaab Baronesſe Julie Dellingshauſen, Dom, Kirchengaſſe 4.

Liibawis, aſut. aastal 1907.

Stenderſtraße 8-a. Paſtor Eugen Kluge, Deutſches Paſtorat.

Bakus, aſut. aastal 1912.
Баку, Телефонная 19, Общежитіе. Kodu, läbireiſijate noorte neiudele.
Järelküſida õpet. L. von Schleyer.

Kaitsed, nõuu ja wastuwõtmist

leiawad noored neiud ka järgmistes linnades.

Helſingis (im Bureau des K. F. U. K.) Fabiansgatan 31.

Harkowis, Харьковъ, Пушкинская 53.

Kiiewis, Кіевъ, Крещатикъ 22, Общежитіе.

Odeſſas, Одесса, Херсонская 62.

Kaaſanis, Казань, Общежитіе Н. Ж. О., Университетская, домъ Бренингъ.

Tifliſis, Тифлисъ, Кирочная 28.

Woroneſhis, Воронежъ, д. Лютеранской церкви.

Simpferopolis, Симферополь, Общежитіе, Новый Городъ, Арендтовская 1.

Wilna, Вильна, Нѣмецкая ул. 9, домъ Лютеранской церкви.

Lõpuks olgu igaühele juhatuseks, igas linnas, kus ewang.-luth. kirikud on, kõige pealt nende õpetajate poole pöörata ja nendelt head nõuu küsida.

45

2

2547